

URBACT HÍRLEVÉL

2010. november

12

URBACT HÍRLEVÉL

A köz- és magánszféra együttműködése (PPP) a fenntartható városfejlesztésben; A városmegújítás és a területi tervezés összekapcsolása

Fókuszban:

Hogyan tudják a városok a legjobban kihasználni a köz- és magánszféra együttműködését, a PPP formát?

JESSICA a városokért (JESSICA 4 CITIES): egy URBACT projekt, amely azt elemzi, hogy hogyan járulhat hozzá a JESSICA kezdeményezés a befektetők városba vonzásához

A Magyarországon napjainkban kereszttűzbe került PPP együttműködési forma városfejlesztésben játszott szerepét és lehetőségeit vizsgálja a cikkben bemutatott URBACT projekt, a Jessica 4 Cities. Az európai tapasztalatok kifejezetten tanulságosak lehetnek a hazai városi ügyekkel foglalkozó szakemberek, politikusok számára, hiszen rámutathatnak azokra a feltételekre, körülményekre, amelyek teljesülése esetén a PPP forma előnyei kiaknázhatóak és az valóban hozzájárulhat a fenntartható és integrált városfejlesztéshez.

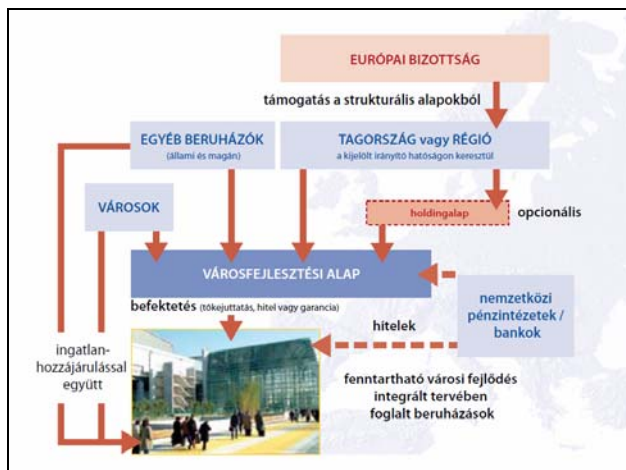
Az Európai Bizottság az Európai Beruházási Bankkal (EBB) és az Európai Tanács Fejlesztési

Bankjával (CEB) együttműködésben indította útjára a JESSICA elnevezésű kezdeményezést a fenntartható befektetések, növekedés és munkahelyteremtés ösztönzésére az európai városi térségekben. A JESSICA elnevezés egy angol betűszóból ered (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), amely a fenntartható városfejlesztési beruházások közös európai támogatását jelöli.

Egy európai kezdeményezés a városi PPP-k támogatására

A **JESSICA kezdeményezést** azért hozták létre, hogy támogassák a pénzügyi eszközök alkalmazását a városfejlesztési projektekbe történő befektetések során. Ez a lehetőség az Európai Unió azon tagállamainak hatóságai számára elérhető, amelyek a 2007-2013-as időszakban forrásokhoz jutnak (a strukturális alapok lehívása által) az Európai Unió operatív programjaiból és saját programjaikban külön városfejlesztési célokat határoztak meg.

A JESSICA elősegítheti például PPP együttműködések kialakítását is. A kezdeményezés akkor használható, ha egy ún. városfejlesztési alap (VFA) került felállításra nemzeti, regionális, vagy helyi/települési szinten, amely lehetővé teszi a PPP-kbe való beruházásokat. Ezek a városfejlesztési alapok átfogó üzleti tervvel, költségvetéssel és megbízható pénzügyi háttérrel kell rendelkezzenek, hogy támogatni tudják a fenntartható városfejlesztési projektek befektetőit.

Forrás: EIB 2008

Városok szerepe a JESSICA kezdeményezésben

Szinte definíció szerint is a városok a JESSICA kezdeményezés legfőbb kedvezményezettjei. A városok központi szerepet játszanak többek között:

- olyan fejlesztési stratégiák kialakításában, amelyek eleget tesznek a fenntartható fejlődés követelményeinek;
- olyan projektek és tervek beazonosításában, amelyek képesek az érintettek és befektetők mobilizálására;
- a megfelelő szereplők (közszolgáltató cégek, magánfejlesztők, stb.) közötti tárgyalások lefolytatásában, irányításában vagy
- olyan tervezési környezet kialakításában, amely lehetővé teszi a JESSICA forrásokból finanszírozott projektek végrehajtását más szereplők számára.

A városok alapíthatnak városfejlesztési alapokat (társaságokat) a saját településükön is, de részt vehetnek a magasabb szinteken alapított városfejlesztési társaságok munkájában pénzügyi tőkeinjekció, vagy természetbeli hozzájárulás útján.

A JESSICA kezdeményezés befektetővonzó képességének elemzése

A JESSICA 4 CITIES URBACT projekt, amelybe partnerként az Európai Beruházási Bank (EBB) is bevonásra került, nemrégiben tette közzé a [Zárójelentését](#).

A zárójelentés arra koncentrál, hogy hogyan tudják a városok a legjobban kihasználni a városfejlesztési alapok rendszerét a fenntartható városfejlesztés integrált terveinek finanszírozására.

A projekt egyrészt azt vizsgálta, hogyan tudják a gyakorlatban az európai városok a maximumot kihozni a városfejlesztési alapokból, másrészt hogyan lehet átalakítani a JESSICA végrehajtási rendszerét átalakítani a Strukturális Alapok meglévő szabályozásait figyelembe véve úgy, hogy az a legjobban szolgálja a városok érdekeit. Minden projektben résztvevő város készített fenntartható városfejlesztési stratégiát és integrált terveket, amelyek tartalmazznak olyan projekteket, amelyeket JESSICA típusú eszközökkel finanszírozni lehet.

A jelentés kiemeli, hogy a JESSICA kezdeményezés a kezdetektől nagyon pozitív megítélés alá esett az európai városfejlesztést ösztönző eszközök között. A JESSICA lehetővé teszi a Strukturális Alapok programjainak irányító hatóságai számára külső szakértők, szakértelem bevonását, valamint jobb hozzáférést biztosít városfejlesztési célokra felhasználható hiteltökhöz, beleértve adott esetben a szociális lakhatásra felhasználható hitellehetőségeket.

A zárójelentésben bemutatásra kerül, hogy hogyan lehet a PPP formát a legjobban alkalmazni város befektetések megvalósítása során; hogyan lehet a legjobban felhasználni a Strukturális Alapokat a kezdeményezések egyes részeinek finanszírozására; valamint hogyan lehet a városi szektorban innovatív és forgóeszközökkel a hatékonyságot és termelékenységet növelni.

Mindezekén túlmenően a jelentés esettanulmányok alapján információt nyújt arról, hogy milyen eszközökkel lehet további befektetéseket bevonni a projektekbe: hogyan lehet pótlólagos forrásokat mobilizálni például a tőkeáttételi lehetőség kiaknázásával; hogyan lehet a magánszektorból,

vagy az EU pénzügyi intézményeitől, mint például az EBB-től származó pénzügyi, menedzseri és projekt szintű szaktudást kihasználni.

További információ:

- **Jessica 4 cities zárójelentés** – az **URBACT** honlapon. Ez esettanulmányokat tartalmaz a projekt partnerekről: Toszkána Régió, AGMA Manchester Régió Hatósága, Porto Vivo – Városrehabilitációs Szervezet, Brassói Metropolisz Egyesület, az Athéni Önkormányzat Fejlesztési Ügynöksége és Poznan városa.
- **Jessica 4 cities** – az **URBACT** honlapon
- A **Jessica kezdeményezéséről magyarul** és **angolul** – **EBB** honlap

Riport:

A városmegújítás és a területi tervezés összekapcsolása: a NODUS projekt tanulságai

Interjú Tosics Ivánnal, a NODUS projekt vezető szakértőjével

A városmegújítást nem lehet többé kizárólag helyi szinten tervezni, mert annak hatásai kiterjednek a környező területekre is (a szomszédos településekre és régióra). Hasonlóképpen, a társadalmi kirekesztés és társadalmi-térbeli szegregáció jellemző

mechanizmusait gyakran befolyásolják a helyi szint fölött hozott döntések. Ez a felismerés áthatotta az URBACT NODUS projektben zajló munkát, amely 2010 tavaszán ért véget. A projekt céljai között szerepelt a kormányzás különböző szintjei közötti kapcsolat megteremtése és a városmegújítási politikák és a regionális területi tervezési programok közötti koordináció fejlesztése. Ismerje meg közelebbről a magyar vezető szakértő, Tosics Iván által moderált két éven át tartó projekt konkrét eredményeit.

Napjainkban a társadalmi kirekesztés és a városi környezet fizikai leromlása elleni küzdelem szinte kizárólag a leghátrányosabb városrészekre koncentrál. Az egyik fő probléma, hogy a kevésbé prioritizált városrészek nem kapnak támogatást. A helyi szint fölötti stratégiai keret nélkül megvalósított célzott akciók gyakran csak áthelyezik a problémákat más városrészekbe (hátrányos helyzetű csoportok, drogfogyasztás, prostitúció stb. áthelyezése) és keveset, vagy egyáltalán semmit nem tesznek a mélyebben fekvő okok megoldása érdekében.”

Négylépéses, más városokban is alkalmazható módszer

A NODUS projekt **hét partnere** (három régió és négy város) arra használta a tapasztalatait, hogy együtt

létrehozzanak egy négy lépésből álló módszert, amely többszereplős együttműködés által integrált városmegújítási stratégiákat dolgoz ki. Ezek a stratégiák egyúttal horizontálisan (számos városrész és település együtt tervezése által), vertikálisan (a kormányzás minden szintjének döntését figyelembe véve), valamint transzverzálisan (társadalmi és gazdasági kezdeményezések mentén integrált rehabilitáció keretében) valósulnak meg. A módszer az alábbi lépéseket tartalmazza:

- 1. lépés: A többszereplős kormányzás modellje a városmegújítás és területi tervezési politikák metropolisz, illetve városrégiós szintű megszervezéséhez.
- 2. lépés: Egy előzetesen megfogalmazott koncepció alapján a hátrányos helyzetű városrészek feltérképezéséhez kialakított módszerek, valamint megfelelő, megbízható és pontos adatok, azzal a céllal, hogy a dinamikus és hátrányos városrészek közötti kapcsolat megteremthető legyen.
- 3. lépés: Lehetséges akciók a sikeres városfelújítás és társadalmi bevonást erősítő projektek jegyében, különös tekintettel az integrált városmegújítás megközelítés alkalmazására.
- 4. lépés: A eredmények regionális szintű kiértékelése a pozitív hatások tova-gyűrűzésének elősegítése és a területi egyensúly elérése érdekében.

Helyi Cselekvési Tervek: egy módszer a helyi kihívások kezelésére

A projekt minden partnere használta a fent bemutatott módszer egyes részeit a saját Helyi Cselekvési Tervének kialakítása során a helyi sajátosságok és a városmegújítás terén elért fejlettségi szintjének függvényében. *“Amszterdam a városmegújítások más városrészeket is érintő, járulékos hatásait vizsgálta. A vezető partner, a spanyol Katalán régió, tovább mélyítette a már végrehajtott stratégiáját, amelynek célja az integrált területi tervezési politika különböző résztvevőinek és érintettjeinek összehozása volt. Gyulafehérváron (Románia) és Dobrichban (Bulgária), ahol nem állt elegendő statisztikai adat a rendelkezésre, a munka oroszlánrésze a városrészekre vonatkozó adatgyűjtésből állt.”* magyarázza Tosics Iván, a NODUS projekt vezető szakértője, a budapesti Városkutatás Kft. matematikus és szociológus végzettséggel is rendelkező egyik igazgatója.

Katowice (Lengyelország): a város innovatív Helyi Cselekvési Terve

Katowicének kettős kihívással kellett szembenéznie a város megújításával kapcsolatban: a város poszt-indusztriális öröksége és használható társadalmi-gazdasági statisztikák hiánya a leghátrányosabb helyzetű térségekben. Katowice a NODUS részeként kidolgozott egy módszert, amely ötvözi a kvantitatív és kvalitatív információkat a város egyes negyedeiről, és elhelyezi azokat egy 0-tól 2-ig

terjedő skálán a közösségi beavatkozás sürgőssége tekintetében. A városrészek ilyen típusú feltérképezése eredeti abban az értelemben, hogy az lehetővé teszi mind a gyengeségek, mind a lehetőségek azonosítását és sorba rendezését minden városrész tekintetében. Ezáltal lehetővé válik az egyes városrészek összekapcsolása egy helyi szint fölötti stratégia részeként.

forrás: www.katowice.eu

A Helyi Cselekvési Tervhez kiválasztott térség (Nikiszowiec) egy korábbi bányaközet, a 19. század végén épült házakkal. Bár az épületek 80%-a felújításra szorul, a házak történelmi jellegzetességei mégis értéket hordoznak a város számára és ezáltal érdekes turisztikai lehetőségek nyílnak meg. A Nikiszowiec mintaprojekt az első ilyen típusú integrált program, ami az önkormányzat, a helyi közösségek és a régió bevonásán alapul. Ez a projekt modellként fog szolgálni Katowice 2013-ban befejeződő hatalmas felújítási programja számára.

További részletek:

- [Nodus – URBACT honlap](#)
- [Nodus Zárójelentés – URBACT honlap](#)

Az URBACT program hatása a várospolitikára: a szociális városrehabilitációs program forrásokat biztosít Kőbánya számára

Kőbánya a RegGov URBACT projektben vesz részt, amely a leromlott városrészek fenntartható fejlődését elősegítő integrált stratégiákon dolgozik. A kerület az URBACT Helyi Támogató Csoport segítségével egy hatékony Helyi Akciótervet dolgozott ki a kőbányai Pongrác lakótelep rehabilitációjára fókuszálva.

Kőbánya a leromlott állapotú lakóterületek társadalmi-gazdasági revitalizációját és fizikai megújítását, valamint az itt élők életszínvonalának javítását a kerület legfontosabb prioritásai között tartja számon. Ezért is csatlakozott Kőbánya a RegGov projekthez, és ennek keretében dolgozta ki a Helyi Akciótervet a Pongrác lakótelepre.

A munka már most kifizetődött. 2010. májusában a jóváhagyott Helyi Akcióterv alapján Kőbánya benyújtott egy projektpályázatot a Pongrác-lakótelep szociális városrehabilitációs programjára a Közép-Magyarországi Operatív Program keretében.

A Pongrác-lakótelep rehabilitációs projektje különböző elemeket javasol a terület megújítására: olyan klasszikusokat, mint a városrész lakófunkciójának erősítése és a lakásállomány felújítása, valamint kevésbé hagyományosakat, mint a lakók bevonása a megújuló közterek tervezésébe vagy olyan „szoft” programok, mint a lakosság képzése. A projekt valódi erőssége, hogy az érintettek szoros együttműködésében fog megvalósulni.

A projektpályázatok értékelésének első szakasza 2010. augusztusában zárult le. Az Regionális Fejlesztési Program Irányító Hatósága támogatja Kőbánya pályázatát, és a projekt költségének 80%-át finanszírozásra kerül, amennyiben a kerület megfelel az összes szükséges követelménynek. A végső döntés a pályázatok értékelésének második szakasza után várható, a következő év elején.

További részletek:

- [RegGov hírlevél](#) – 2010. szeptember – PDF
- [RegGov & Helyi Támogató Csoportok: Közösségi részvétel az integrált városfejlesztésben](#) – URBACT weboldal

URBACT II

Az **URBACT** olyan tapasztalatcserét és tanulást támogató program, mely az európai fenntartható városfejlesztést segíti.

A program képessé teszi a városokat arra, hogy a főbb városi kihívásokra közösen megoldásokat dolgozzanak ki és az egyre komplexebb társadalmi változásokkal szembesülő városok központi szerepét megerősítse. Az URBACT segíti a városokat abban, hogy olyan új és fenntartható gyakorlati megoldásokat alakítsanak ki, melyek integrálják a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziót. Az URBACT lehetővé teszi a városok számára, hogy Európa-szerte megosszák a legjobb gyakorlati példákat és tapasztalatokat minden várospolitikában érintett szakemberrel. Az URBACT 290 várost, 29 országot és 5000 aktív résztvevőt jelent.

www.urbact.eu/project/

URBACT Nemzeti Terjesztési Pont:

VÁTI Nonprofit Kft.
Nemzetközi, Területpolitikai és Urbanisztikai Iroda

E-mail: urbact@vati.hu
Tel.: 06 1 2243251 Fax: 06 1 2243290
Web: <http://www.vati.hu/> és <http://www.urbact.hu>

EUROPEAN
PROGRAMME
FOR
SUSTAINABLE
URBAN
DEVELOPMENT

